

LÜHIÜLEVAADE TAASTAMISKAVAST:

Miks ja kuidas plaanime Kõrsa sood taastada?

Sindi lähistel asub Kõrsa soo, millest osa on endine kaevandusala. Taolisi alasid kutsutakse jääksoodeks. Need paigad on kuivendatud ja kahjustatud, mistõttu ei leidu seal enam tavapäraseid sooliike ning samuti ei toimi need alad vee ja süsiniku talletajatena. Terve ja toimiv Kõrsa soo võiks aga olla kohalikele põnev matkapaik ja jõhvikate korjamise ala, ent aitaks ka leevendada üha sagenevate põudade ja tormide mõjusid ning talletada magevett.

Projekti WaterLANDS meeskonna eesmärk on Kõrsa soo taastada ehk muuta suurem osa (241 ha) jääksoost tagasi sooks. Taastamisalal on 82,1 km kuivenduskraave, millest enamik on väikesed ja paljud kinni kasvanud. Plaanime ehitada veel toimivatesse kraavidesse turbapaisud, et luua soodele iseloomuliku taimestiku taastumiseks ning turba ladestumiseks soodsad tingimused. Tartu Ülikooli teadlased ja Eestimaa Looduse Fondi eksperdid on teinud taastamise eel põhjalikke vaatlusi ja analüüse ning loonud mudeli selle kohta, milliseks kujuneb märgala tulevikus.

Soo taastumisele aitab kaasa ka loodus ise - Kõrsa soo looduslikust osas valgub juba praegu omajagu vett taastamisala poole. Taastamisala põhja- ja kirdenurgas on suhteliselt suurtel aladel toimunud iseeneslik taas-soostumine ning veetase on püsivalt kõrgel. Paraku ei suuda kogu kahjustatud ala ise taastuda ning seepärast aitame sellele kaasa. Veetaset tõstetakse siiski minimaalselt, et säilitada enamik alale kasvanud metsast ja soodustada taimede kasvu. Taastamisalast väljapoole jäävaid alasid märjemaks ei muudeta. Aastakümne jooksul peaks kuivendatud alal tekkima soole omased elutingimused ning kujunema siirdesoo ja raba. Nõnda saaks sinna loodetavasti tagasi kolida ka näiteks haruldane niidurüdi.

TÄPSEMAD TEGEVUSED KÕRSAL (vt ka kaarti):

- 1) Harrastusteaduse raja loomine, et kohalikel õpilastel ja huvilistel oleks võimalik alal hõlpsamini matkata, soo taastumist jälgida ja sellega ka teadlasi abistada.
- 2) Raietööd, mis hõlmavad kogu taastamisalast alla 3% ning mille peamine eesmärk on taastada seal varasemalt asunud lagesoole omased tingimused ning tagada koppadele ligipääs paisude ehitamiseks.
- 3) Ligi 300 turbapaisu ehitamine, et ala muutuks taas soisemaks ning rajada üks kraav (100m), mis takistab soovee valgumist eramaale. Sama lahendust on märgalade taastamiseks kasutatud varasemalt nii Eestis kui väljaspool.
- 4) Jõhvikate istutus, et hoogustada soole omaste liikide levikut ning luua marja korjamise võimalus.
- 5) Tiikide puhastus, et kahepaiksete elutingimusi parandada.

Töid arutame ja kooskõlastame eelnevalt Keskkonnaameti, RMK, kohalike elanike, kohalike omavalitsuste ning Põllumajandus- ja Toiduametiga. Taastamistöödega loodame tegeleda 2024. aastal.

Tutvu tervikliku taastamiskava I versiooniga veebilehel: www.elfond.ee/waterlands/korsa
Ettepanekud ja tagasiside on oodatud – kontakt: Jüri-Ott Salm, jott@elfond.ee

Kõrsa taastamiskava on valminud koostöös Tartu Ülikooli, Eestimaa Looduse Fondi ja Riigimetsa Majandamise Keskusega, keda toetavad Tori vallavalitsus, Pärnu linnavalitsus, Keskkonnaamet ning Põllumajandus- ja Toiduamet. Projekti WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uuringute ja innovatsiooni programm. Projekti veebileht: www.waterlands.ee

Kõrsa taastamistöõde kaart

Taastamisala suurus on 241 ha.

Olulisemad plaanitavad tegevused:

- 1 Puhkevõimaluste loomine** - valime kohalikega sobiva purde, infopostid ning arendame koos koolidega harrastusteaduse õppe-rada, kus eelistame taaskasutust.
- 2 Trassid ja raied** - teeme väiksemaid trassiraieid, et oleks võimalik rajada paise. Suurem raieala võimaldab taastuda lagesool. Samuti avame mõnel pool vaateid.
- 3 Turbapaisude rajamine** - rajame koppade abil ligi 300 paisu, mis suunavad vee kraavist välja või tõstavad vee taset kraavis.
- 4 Marjataimede istutamine** - võõrlik kultuurmustikas soisel alal ei elutse ja hääbub. Asemele istutame jõhvikad.
- 5 Tiikide puhastamine** - arutleme, kas ja kuidas korrastada tiike, et kahepaiksetel oleks mõnusam elu.

Eeldatav tulemus - kujuneb aastakümne(te)ga

Lagesoo

Soomets

